

ВІРТУАЛЬНА ВИСТАВКА

Талановита вихованка Каменярка

до 160-річчя від дня народження
української письменниці

УЛЯНИ КРАВЧЕНКО

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА
УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

Канадсько-Український бібліотечний центр

Народилася **Уляна Кравченко** (при народженні **Юлія Шнайдер**) 18 квітня 1860 року в м. Миколаїв (нині Львівська область) в родині повітового урядника.

Коли майбутній поетесі було десять років, її батько помер. Мати письменниці, Юлія Лопушанська, походила з родини священика. Вона гарно співала народні пісні, вміла майстерно оповідати і прищепила доньці любов до пісні і художнього слова.

Юлія Шнайдер-Лопушанська
з однорічною Юлією

Юлія Шнайдер з братом
Маріяном, 1864

Початкову освіту майбутня письменниця здобула вдома. У 1877 році вступає до Вчительської семінарії у Львові. В цей час Уляна Кравченко знайомиться з творами світової класики, вивчає українську літературну мову, захоплюється поезіями Івана Франка.

У семінарії чіткіше окреслюються суспільні погляди письменниці:

«Я справді революціонерка – хоч поки що без гасла. Цілою істотою ненавиджу гнету, насильства та відчуваю нашу правду та наше право на існування»

Жіноча учительська семінарія, Львів

Семінаристка
Львів, 1878

Випускниця семінарії, 1881 р.

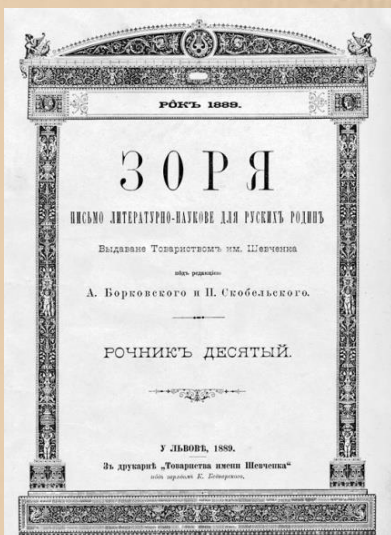
Закінчивши навчання у 1881 році, екзаменаційна комісія за відмінне навчання звільняє Уляну від іспитів і вона одержує призначення на посаду вчительки в містечко Бібрку на Львівщині. Із завзяттям береться вона до вчителювання. Сумлінно навчає дітей грамоти, прищеплюючи їм гуманізм, товариськість, любов до природи. Понад 40 років Уляна Кравченко пропрацювала вчителькою в народних школах.

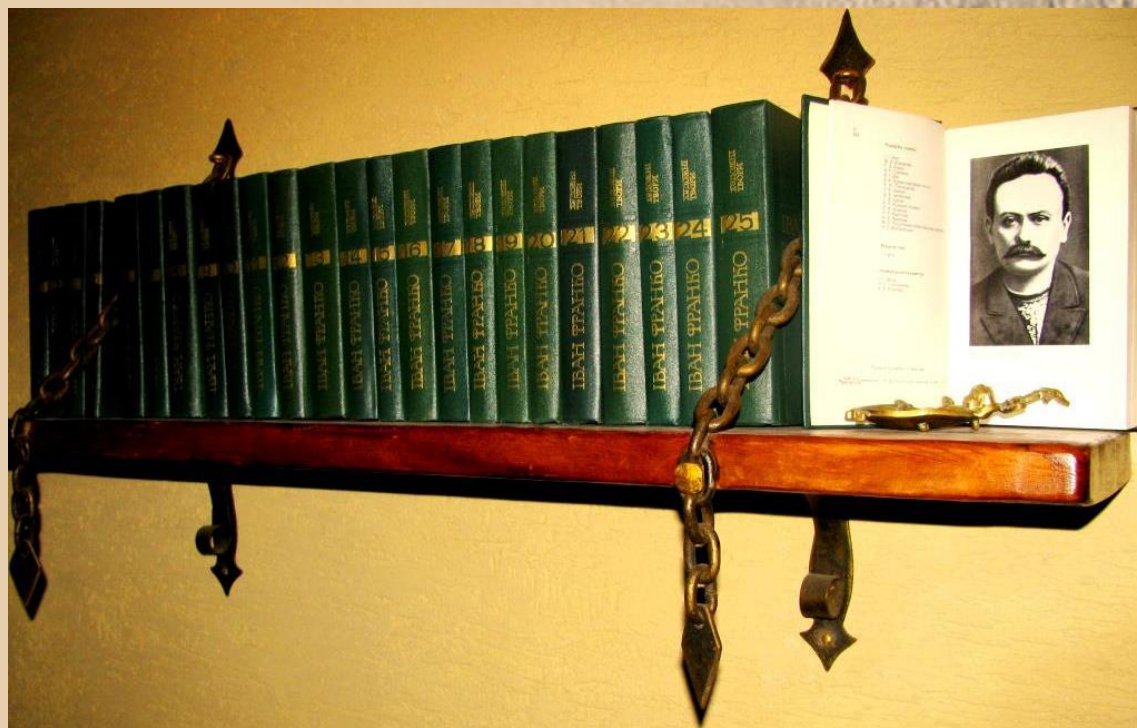
Кін. 80-х рр. XIX ст.

*«Доля утомлений мені дала пізнати
Титана і блиск його душі огрів мене»*

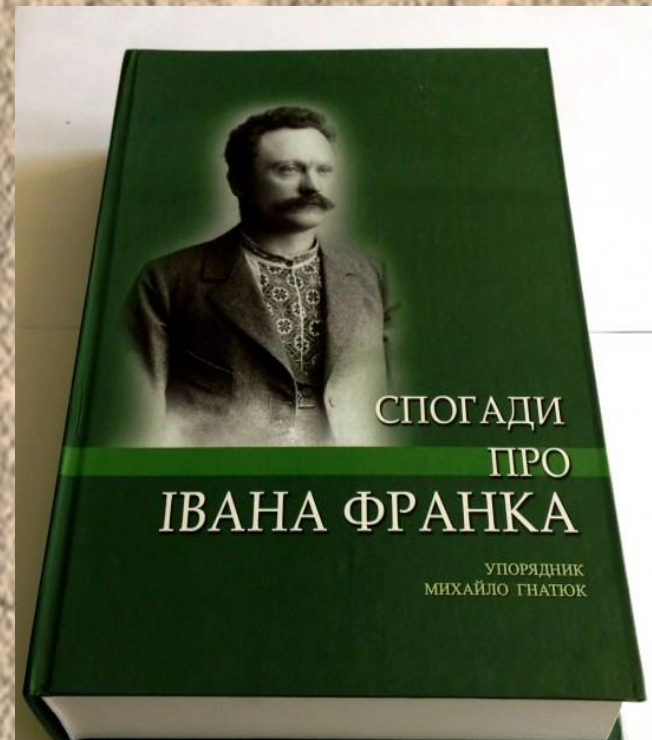
Заохочувана Омеляном Партицьким, здійснила перші літературні спроби. Восени 1883 р. О. Партицький дав твори У. Кравченко для оцінки І. Франкові як співробітникові журналу. Переглядаючи рукопис, І. Франко натрапив на вірш «Згадай мене, милий». Вірш Франкові сподобався, він доробив його і надрукував у 21-му номері «Зоря» за 1883 р., а авторці написав теплового листа, щиро заохочуючи її до літературної праці. Саме він запропонував письменниці псевдонім. З цього часу між ними зав'язується листування, яке тривало до самої смерті Івана Франка.

Малюнок Б. Шульца. Іван Франко та
Уляна Кравченко (1941)

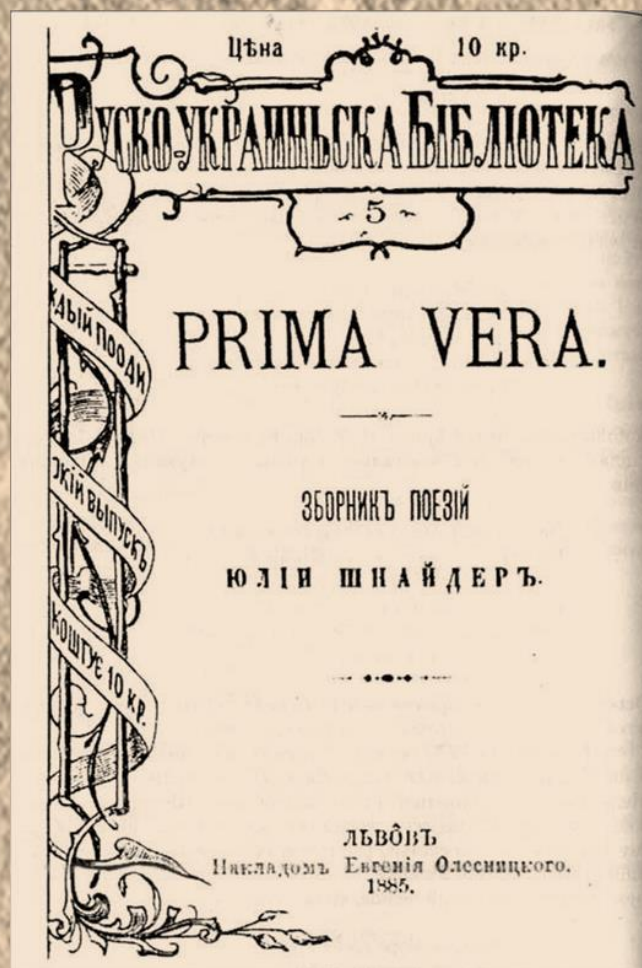
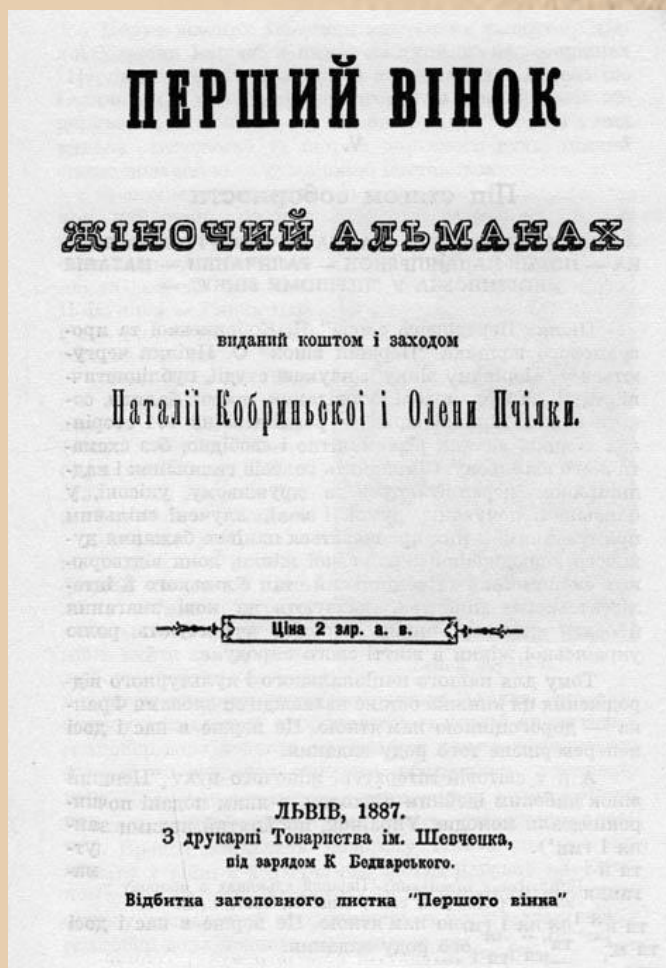
Франко І. Зібрання творів : у 50 т. - К.: Наукова думка, 1986. - Т.48-50. Листи

Спогади про Івана Франка / упоряд. Михайло Гнатюк. – Вид. 2-ге, доп., перероб. - Львів : Каменяр, 2011. – 816 с.

Питання творчого співробітництва з І. Франком висвітлено у розлогіх спогадових статтях Уляни Кравченко «Щирий друг і вчитель» та «Пісня і квіти для нього». В цих статтях авторка розповідає про свою дружбу з письменником, наводить уривки з його листів до неї. Листи свідчать про могутній вплив Франка на формування світогляду і естетичних поглядів молодої поетеси, з них видно, як дбайливо, по-батьківському плекав він її літературні здібності, допомагав, вчив письменницькій майстерності. Її листування з І. Франком упродовж 1883–1915 містить цінний історико-літературний матеріал.

Під впливом Каменяра У. Кравченко долучилася до громадської роботи. Разом з Н. Кобринською, Є. Ярошинською, К. Попович та іншими вона брала активну участь у прогресивному русі за емансипацію жінок, у виданні жіночого альманаху «Перший вінок», а її дебютна збірка «Prima vera» (1885) стала справді знаковою: це була перша збірка жінки-поетеси на Галичині, що наче заявила про рівність жінок та чоловіків.

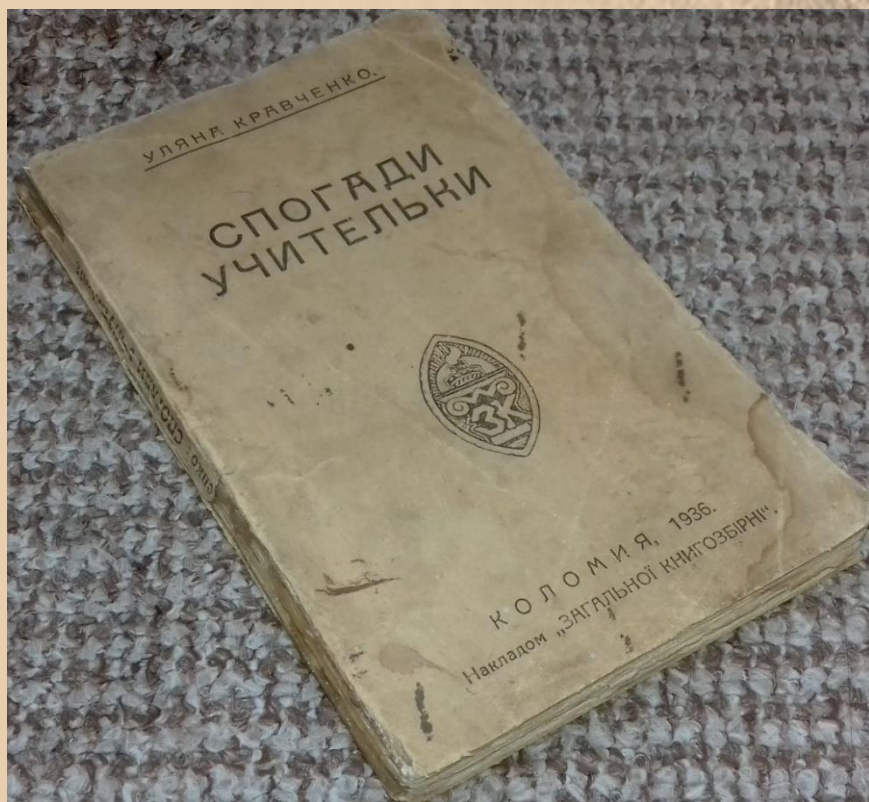
*«Жий для ідей, працюй кривавим трудом,
віддай усе, усе за рідний люд!»*

У другій збірці поезій Уляни Кравченко «На новий шлях», виданої І. Франком 1891 р., значне місце займають соціальні мотиви, різкіше звучить протест проти насильства і гноблення людини людиною. Більш широко розгорнута тема емансипації жінки, визволення її від пут соціального і сімейного рабства, зрівняння її в правах з чоловіком на всіх ділянках культурного і політичного життя.

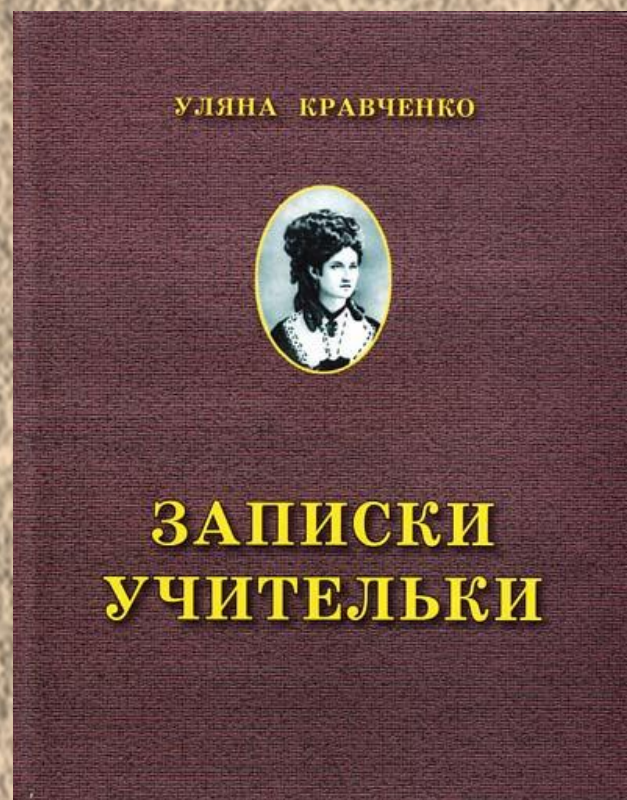

У збірці нарисів «Спогади учительки» («Перший рік практики», «Із спогадів учительки») письменниця на основі власного досвіду роботи в школах (у м. Бібрці і с. Стоки 1881—1884 рр.) розповіла про занедбаний стан народної освіти в Галичині і важку долю вчителя зокрема. Написані вони ще 1887 р. на прохання І. Франка для жіночого альманаху «Перший вінок».

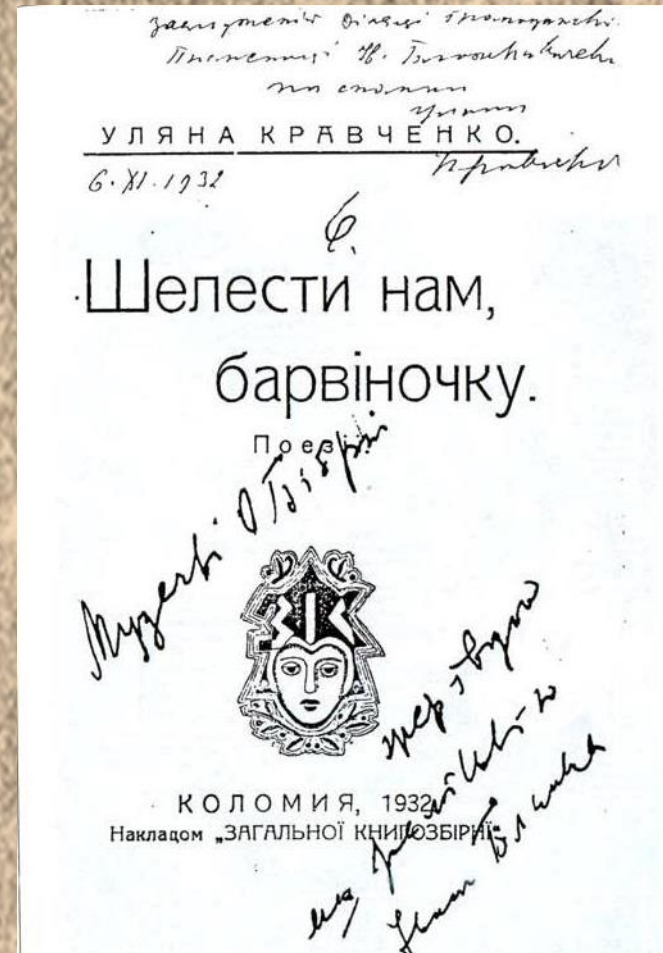

Спогади учительки. — Коломия: Накладом «Заг. книгозбірні», 1936. — 314с.

Уляна Кравченко. Записки учительки. Львів: Априорі, 2010. - 176 с.

Збірки поезій для дітей та юнацтва — «Проліски» (1921), «В дорогу» (1921), «Лебедина пісня» (1924), «Шелести нам, барвіночку» (1932) позначені ідеями гуманізму, поваги до людей праці і до самої праці, любов'ю до української природи, до рідного краю, сповнені світлих почуттів материнства.

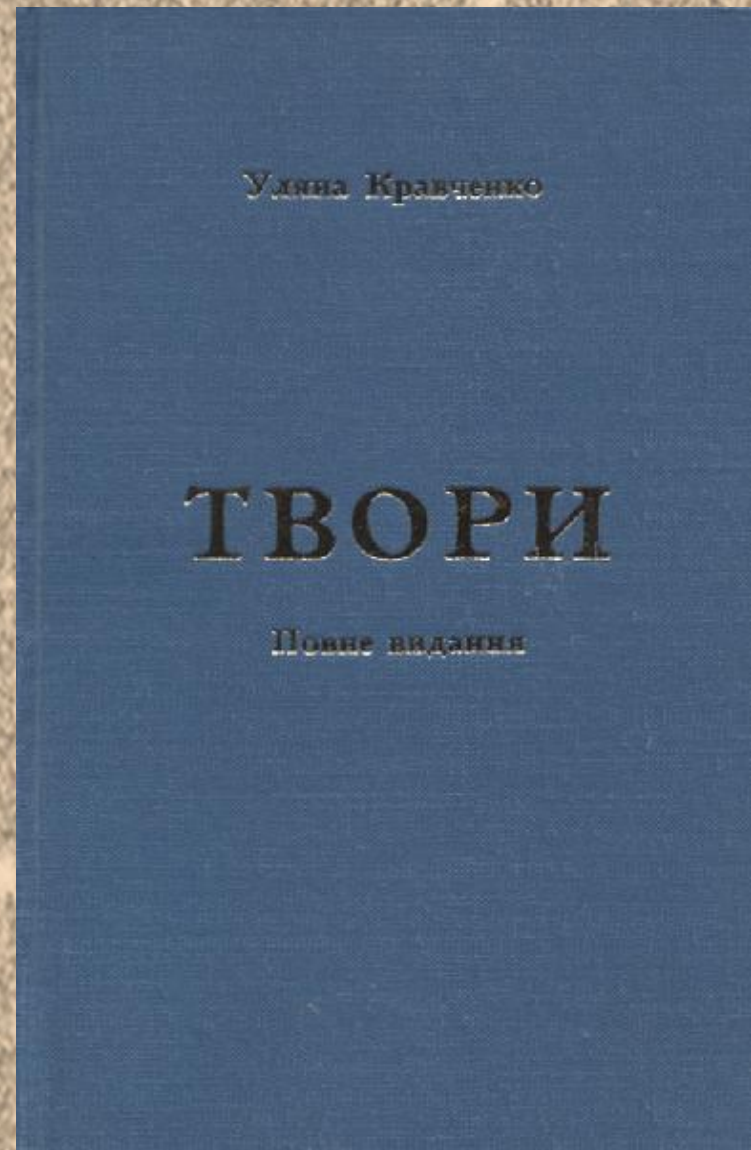

"Хризантеми" — автобіографічний твір Уляни Кравченко, спогади про перші сімнадцять років життя, проведені в містечку Миколаєві на Львівщині. Спогади приваблюють насамперед як свідчення небайдужої й уважної обсерваторки. Вихоплені з життя деталі, зафіксовані швидколетні переживання, зіткнення особи з великою історією, — усе це забарвлене конкретним часом, але змушує задуматися й про неминущі цінності.

Кравченко У. Хризантеми : Повість / Уляна Кравченко. — Чікаго : В-во Миколи Денисюка, 1961. — 414 с.

Творчість Уляни Кравченко значна за обсягом і досить різноманітна в жанровому відношенні - ліричні поезії, нариси, поезії в прозі, оповідання, листування.

Видання У. Кравченко «Твори» містить поетичні збірки «Prima vera», «На новий шлях», «В житті є щось», «На визвольному шляху», «Шелести нам, барвіночку», «Мої цвіти», «Для неї - все», прозову збірку «Замість автобіографії», збірку нарисів «Спогади учительки», та ін.

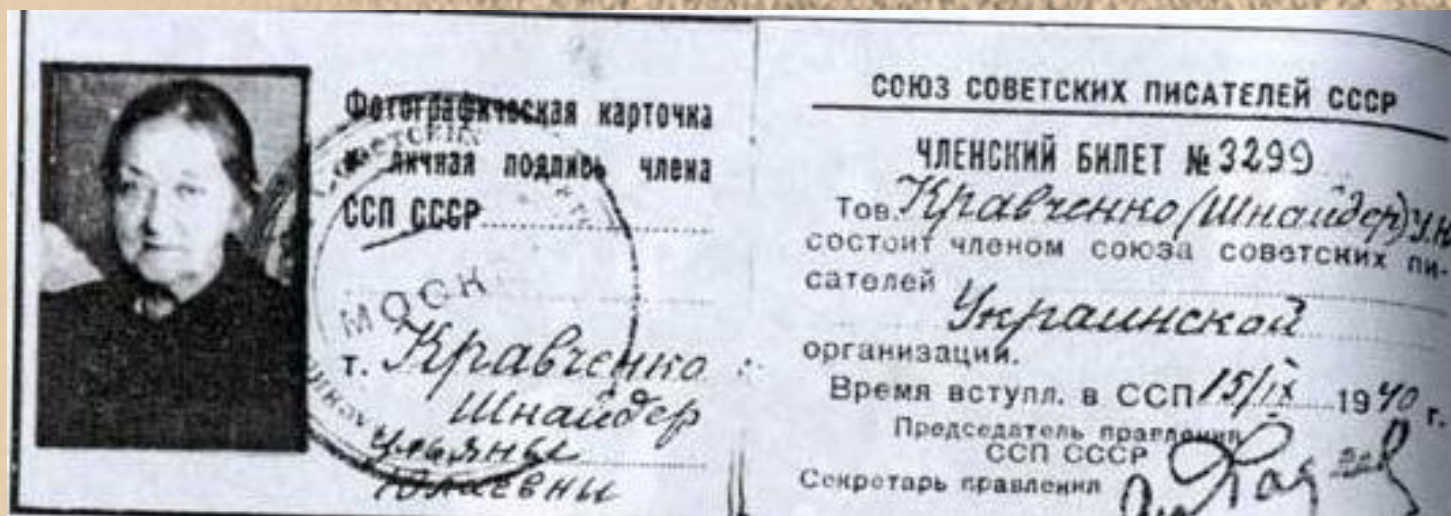
Кравченко У. Твори / Уляна Кравченко; зред. Ю. Бескид. – Повне видання. – Торонто : Накладом Марії Козак, 1975. – 796 с.

40 років пропрацювала Уляна Кравченко по сільських школах Галичини, а в 1920 році переїхала до Перемишля.

Уляна Кравченко з родиною, 1920-ті роки.

Після визволення в 1939 р. Радянською Армією західних областей України, 80-річна поетеса активно включається в громадське і літературне життя Радянської країни. Трудящі Перемишля обирають її своїм депутатом, вона стає членом Спільки радянських письменників України.

«Я жила і творила, тільки для неї, Батьківщини моєї!.. я ж українка»

Померла письменниця
31 березня 1947 року
в Перемишлі.

Поштова листівка «Уляна Кравченко»,
випущена у 1939 році на відзначення
80-річчя письменниці

На честь Уляни Кравченко названі:

- 6 курінь УПЮ-ок в м. Едмонтон (1951);
- 18 курінь УПЮ;
- вулиці у Львові, Миколаєві, Новому Роздолі, Стебнику, Трускавці, Сокільниках, Зимній Воді, Івано-Франківську, Коломиї, Перемишлі;
- Народний музей імені Уляни Кравченко і Миколи Устияновича у Миколаєві на Львівщині;
- 2010 року Бібрській ЗОШ було присвоєно ім'я Уляни Кравченко.

18 курінь УПЮ

Пам'ятна дошка Уляні Кравченко у холі Бібрської ЗОШ

Народний музей